Kristiina Altmäe:

4.–19. aprillil 2026 osalesin 5 Star Nature ACCESSIBLE rahvusvahelise koostööprojekti õppereisil Põhja-Itaalias Piemonte piirkonnas. Külastasime Il GAL Valli del Canavese ja Il GAL Montagne Biellesi tegevusrühmade piirkondi, kohtusime kohalike ettevõtjate, väiketootjate, turismiarendajate ja inimestega, kes oma kodukohta suure hoole ja uhkusega edasi kannavad. Selle reisi keskmes oli ligipääsetav turism. Enne minekut võib sellest mõelda üsna praktiliselt: kas inimene pääseb sisse, kas tee on piisavalt lai, kas olemas on kaldtee, viidad, tualett või vajalik info. Kõik see on muidugi oluline. Väga oluline. Aga Itaalias olles sain ma üha selgemalt aru, et ligipääsetavus algab palju varem kui ukse juurest. See algab inimesest. Sellest, kas me märkame. Kas me tõstame pilgu. Kas me küsime, kuidas aidata. Kas me suudame luua tunde, et inimene on oodatud just sellisena, nagu ta on. Ligipääsetavus on pilk. Hea sõna. Selge juhatus. Rahulik tempo. Vajadusel käsi õlal. Ja mõnikord, kui olukord seda kannab, ka kallistus. See ei puuduta ainult ratastoolis inimest või nähtava erivajadusega külalist. See puudutab eakat inimest, väikese lapsega peret, ajutiselt vigastatut, inimest, kes kuuleb või näeb halvemini, kedagi, kes kardab eksida, ei oska keelt või tunneb end uues kohas ebakindlalt. Tegelikult puudutab see meid kõiki. Mingil hetkel elus vajame me kõik, et keegi märkaks. Õppereisi jooksul nägime Põhja-Itaalia piirkondi, kus kohalikud inimesed on sidunud üheks tervikuks looduse, toidu, pärandi, ettevõtluse ja kogukonna. Külastasime turismi- ja sündmuspaiku, kohalikke toidutootjaid, degusteerisime piirkondlikke maitseid ning nägime ka UNESCO maailmapärandi objekte. Aga kõige tugevamalt ei jäänudki meelde ainult kohad. Meelde jäid inimesed. Need inimesed ei rääkinud ainult arengust ja võimalustest. Nad tegid. Nad olid võtnud oma piirkonna loo, pere pärandi, maa, piima, juustu, mäed, külad, käsitöö või lihtsalt väga suure usu oma kodukohta — ja loonud sellest midagi, mis kõnetab ka teisi. Mind liigutas nende julgus. See, kuidas väike ettevõtja ei püüdnud olla suur ja läikiv, vaid päris. Oma nägu. Oma maitsega. Oma koha looga. See tuletas meelde, et just selles peitubki jõud. Ja muidugi pani see kõik mõtlema Loode-Eesti peale. Meil on samuti meri ja mets. Meil on väikesed kogukonnad, tugevad toidulood, vanad paigad, kohalikud tegijad, rannaäärsed teed, mõisad, kalurikülad, kohvikud, tootjad ja inimesed, kes teevad oma asja ausalt ja päriselt. Meil ei ole vaja ennast väiksemaks mõelda. Pigem tuleb meil õppida oma väärtust selgemalt nägema ja julgemalt näitama. Selle reisi üks olulisemaid taipamisi oligi minu jaoks see, et ligipääsetav turism ei ole lihtsalt nõue, linnuke projektis või eraldi teema kuskil arengukavas. See on külalislahkuse loomulik osa. Kui inimene tunneb, et temaga on arvestatud, siis ta julgeb tulla. Kui ta tunneb, et teda nähakse, siis ta jääb. Kui ta tunneb, et temast hoolitakse, siis ta kannab seda tunnet edasi. Osalesime ka rahvusvahelisel ligipääsetava turismi kohtumisfoorumil Borsa Internazionale del Turismo Accessibile ehk BITA Biella piirkonnas. Seal kohtusid inimesed, kes tegelevad turismi tulevikuga väga

praktilisel ja samas väga inimlikul moel. Foorum kinnitas, et see teema ei ole kellegi väikese ringi mure, vaid kogu turismivaldkonna üks suuremaid võimalusi: kuidas teha maailm avatumaks, selgemaks ja sõbralikumaks. Mina võtan sellest reisist kaasa lihtsa mõtte: enne lahendusi peab olema suhtumine. Enne kaldteed peab olema tahe mõista. Enne viita peab olema soov juhatada. Enne teenust peab olema inimene. See mõte kõnetab mind ka oma igapäevases töös. Kohvikus, kogukonnas, Loode-Eesti lugude rääkimisel. Sest lõpuks ei mäleta külaline ainult seda, mida ta sõi või mida ta nägi. Ta mäletab, kuidas ta ennast tundis. Kas teda märgati. Kas teda aidati. Kas talle naeratati. Kas ta tundis, et ta oli oodatud. Põhja-Itaalia õppereis andis mulle palju inspiratsiooni, aga veel rohkem kinnitust. Meil on Loode-Eestis olemas kõik eeldused, et olla paik, kuhu inimesed tahavad tulla ja kuhu nad tahavad tagasi tulla. Meil on loodus, toit, lood ja inimesed. Nüüd on küsimus selles, kuidas teha see kõik võimalikult paljudele nähtavaks, mõistetavaks ja ligipääsetavaks. Sest ligipääsetavus ei ole ainult uks, mis avaneb. See on tunne, et sa oled oodatud.

Kadi Trepp:

Uued kontaktid. Olivetti konseptsioon jättis kustumatu kogemuse kogukonnaga arvestamisest. Ligipääsetavuse aspektist- oli häid näiteid (õllemuuseum), kus oli igal sammul näga, et oodatud on kõik külastajad arvestatud oli erinevate vajadustega isikutega. Oma identiteedi väärtustamine. Oma enese ettevõtluses - ideed uuteks toodeteks, mis on juba hakanud teostuma.